Переговорна дилема: зустріч Трампа і Зеленського як тест американської стратегії щодо України

Віктор БЕДЬ
Науково-дослідний інститут стратегічних та політико-правових досліджень
Карпатського університету імені Августина Волошина

м. Ужгород, Україна
18 жовтня 2025 р.

Анотація

Стаття пропонує політико-правовий та геополітичний аналіз зустрічі Президента США Дональда Трампа з Президентом України Володимиром Зеленським у Вашингтоні 17 жовтня 2025 р. Розглянуто фактичні результати, юридичні аспекти потенційного постачання озброєнь, риторику і поведінку сторін, а також плани саміту Трамп–Путін у Будапешті. Особлива увага приділена ролі Віктора Орбана, формально-прохолодному прийому Зеленського у США, політиці Трампа щодо України та причинам його загравання з Кремлем. У статті також обґрунтовано актуальність Будапештського меморандуму і визначено стратегічні завдання України для збереження суверенітету, територіальної цілісності та вступу до ЄС.

Ключові слова: Україна; США; Дональд Трамп; Володимир Зеленський; Томагавк; ППО; Будапешт; Путін; Орбан; Будапештський меморандум; ЄС; безпекові гарантії.

Abstract

This article presents a political, legal, and geopolitical analysis of the October 17, 2025 meeting between U.S. President Donald Trump and Ukrainian President Volodymyr Zelensky in Washington. It examines factual outcomes, the legal framework for potential arms supplies, the rhetoric and behavior of both sides, and the implications of a planned Trump–Putin summit in Budapest. The article also explores Viktor Orbán's role, Trump's attitude toward Ukraine, the symbolic meaning of Zelensky's formal reception in Washington, and the relevance of the Budapest Memorandum. Policy recommendations for Ukraine's strategy to preserve sovereignty, secure security guarantees, and accelerate EU accession are provided.

Keywords: Ukraine; United States; Donald Trump; Volodymyr Zelensky; Tomahawk; Budapest; Viktor Orbán; Putin; Budapest Memorandum; European Union; security guarantees.

Факти й контекст

17 жовтня 2025 р. у Білому домі відбулася зустріч Президента США Дональда Трампа з Президентом України Володимиром Зеленським — невдовзі після телефонної розмови Трампа з Президентом Російської Федерації Володимиром Путіним та офіційного анонсу їхнього майбутнього саміту у Будапешті [1].

Цей збіг у часі не був випадковим: адміністрація Трампа намагалася продемонструвати, що зберігає контроль над дипломатичною динамікою, виступаючи арбітром між Києвом і Москвою, а не союзником однієї зі сторін.

Українська делегація, прибувши до Вашингтона, висунула чіткі пріоритети:

- передачу далекобійних крилатих ракет Tomahawk;
- розширення постачання систем протиповітряної оборони Patriot і NASAMS;
- прискорення програми навчання пілотів для винищувачів F-16;
- а також запровадження додаткових санкцій проти Російської Федерації у відповідь на ракетний терор і використання іранських безпілотників [2].

Трамп, однак, публічно висловив сподівання, що «ці ракети Україні не знадобляться», і натомість підкреслив своє прагнення до «швидкого миру» через прямі переговори з Путіним [3].

Така риторика прозвучала неоднозначно — з одного боку, як прагнення зупинити війну, а з іншого — як сигнал про зниження рівня готовності США до подальшої військової ескалації на боці України. З огляду на те, що напередодні відбулася телефонна розмова Трампа з Путіним, його слова сприймалися в Києві як спроба легалізувати переговорний трек Москви, що фактично підважує логіку євроатлантичної підтримки та міжнародної ізоляції агресора.

Таким чином, уже перші години візиту окреслили контраст між очікуваннями української сторони — отримати посилення оборонних можливостей — і реальними намірами Вашингтона — зберегти дипломатичний контроль над процесом і уникнути нових рішень, які могли б викликати конфронтацію з Кремлем.

У результаті зустріч набула не стільки змістовного, скільки символічного характеру — як перевірка відносин, де Україна прагнула гарантій, а США демонстрували обережність і стратегічне самостримання.

Юридичні рамки постачання зброї

Передача високоточного озброєння типу Tomahawk Україні регулюється положеннями Закону про контроль над експортом зброї (Arms Export Control Act — AECA/Закон про контроль над експортом озброєнь - ЗКЕО) та процедурою Foreign Military Sales (FMS)/ Програми іноземних військових продажів (ПВП), яка передбачає погодження Конгресу США і попередні консультації з комітетами Сенату та Палати представників [4].

Це означає, що навіть якщо президент США політично підтримує ідею передачі зброї, рішення не може бути ухвалене одноосібно — воно має пройти етапи формалізації, погодження технічних параметрів, перевірки на відповідність міжнародним обмеженням і лише після цього реалізується через Міністерство оборони або Державний департамент.

Саме тому Трамп діє обережно, уникаючи публічного схвалення постачання далекобійних систем, адже будь-яке рішення без попереднього консенсусу з Конгресом могло б спровокувати політичний конфлікт у Вашингтоні між адміністрацією та законодавчою гілкою влади, а також — підсилити аргументи його опонентів у США.

Крім того, Tomahawk як стратегічне озброєння великої дальності (понад 1 500 км) належить до категорії, що підпадає під міжнародні режими контролю за розповсюдженням ракетних технологій (MTCR/РКРТ). Це робить його передачу третім країнам предметом окремого міжурядового узгодження навіть між союзниками.

Послідовність подій — «дзвінок Трампа Путіну → зустріч із Зеленським → анонс Будапештського саміту» — свідчить, що адміністрація США не розглядає військову допомогу Україні як самостійну політику, а прагне вмонтувати її у ширший контекст переговорів із РФ [5].

Україна в цьому ланцюзі виглядає радше змінною змінною дипломатичного рівняння, ніж рівноправним партнером у прийнятті стратегічних рішень. Такий підхід небезпечний тим, що перетворює питання обороноздатності України на інструмент політичного торгу — між Вашингтоном і Москвою, а не між союзниками, об’єднаними цінностями безпеки.

З формально-юридичного боку обережність Трампа пояснюється вимогами законодавства. Проте в політичному вимірі така обережність стає індикатором переважання тактики самозбереження над принципами міжнародного права — адже зволікання із рішеннями фактично грає на руку агресору, який користується кожною паузою Заходу для нарощування сил.

Політичні й геостратегічні сигнали

Підтримка ідеї саміту в Будапешті — геополітична аномалія

Підтримка Трампом ініціативи Путіна провести черговий саміт у Будапешті — країні, яка останні роки демонструє системну симпатію до Москви й Пекіна — є показником глибокої кризи євроатлантичної єдності та свідченням зміни акцентів у зовнішній політиці США.

Фактично, Сполучені Штати, погоджуючись на таку географію переговорів, легалізують на міжнародному рівні статус Угорщини як політичного "посередника" між Заходом і авторитарними режимами, що має потенційно небезпечні наслідки для єдності ЄС і НАТО.

Під керівництвом Віктора Орбана Угорщина перетворилася на інструмент гібридного впливу Кремля в Європі, що послідовно:

- блокує рішення ЄС щодо санкцій проти Росії;
- затягує процеси військової допомоги Україні;
- підживлює євроскептичні та антидемократичні наративи;
- та водночас активно співпрацює з КНР у фінансово-технологічних проєктах [6].

Така політика не є нейтралітетом — це свідоме позиціонування Будапешта як "альтернативного центру", відкритого для авторитарних партнерів, що підриває принцип колективної відповідальності НАТО й єдності Євросоюзу.

Саме тому вибір Будапешта як місця потенційної зустрічі Трампа й Путіна не можна розглядати як випадковий дипломатичний жест. Він не лише надає Орбану символічний статус «посередника миру», а й фактично реабілітує проросійський політичний курс Угорщини в очах частини Заходу [7].

Це — геополітична аномалія, бо майданчик, що відверто належить до проросійського табору, стає центром переговорів про «мир», який стосується насамперед агресії самої Росії.

Відтак, замість зміцнення єдності Заходу, такий формат лише:

- підсилює позиції Кремля, який отримає додатковий канал політичної легітимізації;
- підриває довіру до США як провідного гаранта євроатлантичної безпеки;
- поглиблює розколи всередині ЄС, де вже давно існують розбіжності між східноєвропейськими країнами, що підтримують Україну, та окремими державами, орієнтованими на компроміси з Москвою.

У стратегічній перспективі ця ініціатива працює на користь геополітичного тандему "Москва – Пекін", який зацікавлений у дестабілізації атлантичної єдності.

Росія отримує новий європейський канал легітимності, Китай — стратегічну перевагу на тлі ослаблення ЄС, а Орбан — внутрішньополітичний бонус напередодні парламентських виборів 2026 року [8].

Таким чином, "Будапештський саміт" — не шлях до миру, а інструмент політичного ревізіонізму, покликаний створити ілюзію діалогу за рахунок України, у центрі якого стоїть не припинення агресії, а перерозподіл впливу між гравцями, далекими від справедливості та міжнародного права.

Досягнення чи «нуль»

Після гучних заяв напередодні зустрічі у Вашингтоні, яка розглядалася як шанс на новий етап стратегічного партнерства, реальні результати переговорів між Трампом і Зеленським виявилися набагато скромнішими.

Замість очікуваного прориву сторони продемонстрували обережність: американська адміністрація зробила акцент на політичних сигналах, а не на конкретних рішеннях у сфері оборони чи фінансів.

За підсумками переговорів у Вашингтоні не було оголошено жодного конкретного рішення у сфері військової чи фінансової допомоги:

- передачу ракет Tomahawk офіційно не підтверджено;
- нових систем Patriot або F-16 не анонсовано;
- санкційний пакет проти РФ не розширено;
- економічна підтримка України залишилась у статусі «на стадії погодження» [9].

У результаті зустріч набрала символічного, а не практичного характеру. Вона виглядала як формальне підтвердження того, що канал Київ–Вашингтон не закритий, але і не активний у стратегічному сенсі.

Трамп, як і під час попередніх контактів, наголосив на своїй "миротворчій місії" та потребі "завершити війну", але уникав конкретики — жодної цифри, графіка, дати чи політичного рішення. Такі формулювання дозволяють адміністрації США зберігати простір для маневру: не розривати партнерські відносини з Україною, але й не брати на себе чітких зобов'язань, особливо перед майбутнім самітом із Путіним.

З українського боку — попри коректний дипломатичний тон — чітко відчувалась розчарованість і занепокоєння: Київ очікував не декларацій, а конкретних гарантій — особливо після багатомісячних пауз у поставках і зволікань з фінансуванням оборонних потреб.

Для Зеленського ця зустріч мала внутрішньополітичне значення — як сигнал про збереження стратегічного партнерства з Вашингтоном, тоді як для Трампа — це була передусім демонстрація зовнішньополітичного контролю, з елементами психологічного тиску.

Таким чином, зустріч підтвердила дві речі:

- Політичний діалог триває, але позбавлений реальних зобов'язань і практичного змісту.
- США залишають для себе поле для торгу з Москвою, використовуючи українську тематику як дипломатичний аргумент у грі за власні геостратегічні інтереси.

Отже, підсумок переговорів можна визначити як "мінус-плюс":

- мінус — відсутність конкретних рішень;
- плюс — збереження каналу спілкування і можливості для тиску на Кремль у майбутньому.

Утім, для України це — вимушений статус очікування, який з кожним місяцем стає дедалі ризикованішим, адже зволікання союзників у постачанні зброї рівноцінне посиленню ворога.

Поведінка й риторика лідерів

Візит: формально-прохолодний прийом Зеленського

Візит Президента України Володимира Зеленського до Вашингтона 17 жовтня 2025 р. вирізнявся демонстративно прохолодним протокольним тоном, який контрастував із попередніми візитами українських лідерів до США.

У міжнародній дипломатії символи й ритуали мають не менше значення, ніж слова, а тому кожна деталь цієї зустрічі набула політичного змісту.

По-перше, у аеропорту українську делегацію зустріла лише протокольна служба Білого дому без участі високопосадовців Державного департаменту, Пентагону чи представників Конгресу. Не було державних прапорів, офіційного супроводу чи військової почесної варти — традиційних атрибутів візиту союзника [10].

Це вже саме по собі означало зниження дипломатичного рангу прийому, що сприймається у світовій практиці як сигнал про дистанцію або тимчасову втрату пріоритетності партнера.

По-друге, формат самої зустрічі мав радше інсценізований, ніж офіційний характер: переговори відбулися не в Овальному кабінеті, як заведено під час офіційних державних візитів, а у робочій переговорній залі Білого дому.

Перед журналістами обидва президенти сиділи за столом із порожніми тарілками та келихами, що створювало образ «робочого обіду», але насправді було постановочним кадром для фотосесії [10], [11].

Такі візуальні елементи в дипломатії мають глибший підтекст: “порожній стіл” є символом відсутності домовленостей або наміру їх уникнути.

По-третє, розміщення журналістів безпосередньо позаду української делегації і хаотичний формат прес-сесії, коли обидва лідери мусили одночасно відповідати на запитання, створили ефект дискомфорту й асиметрії. Зеленський змушений був постійно повертатися від співрозмовника до журналістів та камер, що порушувало логіку офіційної протокольної взаємодії [11].

Цей формат, з одного боку, підкреслив роль США як сторони, яка контролює порядок денний, а з іншого — створив публічну картинку домінування американського президента над гостем.

Особливо показовим епізодом стала іронічна репліка Дональда Трампа щодо “надто стильного піджака” Зеленського — з натяком, що український лідер виглядає “як із модного журналу навіть у воєнний час” [12].

Попри зовнішню легковажність, цей жарт мав чіткий психологічний підтекст: він не був проявом доброзичливого гумору, а демонстрацією зверхності. Подібні вислови — типовий інструмент публічного домінування, коли лідер використовує іронію для встановлення асиметрії ролей: «я оцінюю — ти виправдовуєшся».

У дипломатичному контексті це — форма риторичного приниження, що підсилює ефект політичного дистанціювання.

Усе це — від протоколу до поведінкових деталей — створило образ контрольованої прохолоди, де Київ сприймається не як рівноправний партнер, а як суб'єкт, що перебуває у позиції прохача.

Така тональність не була випадковою: вона передувала запланованому саміту Трампа з Путіним у Будапешті і мала продемонструвати Москві готовність Вашингтона до "гнучкості".

З точки зору дипломатичної психології, поведінка Трампа під час зустрічі з Зеленським поєднувала три сигнали:

- внутрішньополітичний — демонстрація американському електорату, що президент "контролює ситуацію" і "не піддається тиску України";
- зовнішньополітичний — заспокоєння Кремля перед майбутніми контактами;
- персональний — самоствердження через підкреслення ієрархії.

Для України така демонстрація мала подвійний ефект:

- з одного боку — підтвердження, що Вашингтон усе ще підтримує контакт;
- з іншого — сигнал, що підтримка не є безумовною, а Київ має знову доводити свою "корисність" у глобальній грі великих держав.

Політика Трампа щодо України

Попри гучні заяви Дональда Трампа про те, що він "зупинив би війну за 24 години", його адміністрація за десять місяців не виконала жодної з обіцянок щодо посилення військової допомоги Україні, розширення санкцій проти Російської Федерації або посилення міжнародного тиску на Кремль [13].

Реальність засвідчила повне розходження між словами й діями: риторика — активна, але результат — нульовий.

У публічних висловлюваннях Трампа дедалі частіше простежуються мотиви, співзвучні кремлівським тезам:

- «припинити війну будь-якою ціною»,
- «уникати ескалації, бо це може спровокувати світовий конфлікт»,
- «дати сторонам можливість домовитися» [14].

Такі формулювання, на перший погляд, виглядають як заклик до миру, але в реальності вони перекладають відповідальність із агресора на жертву, створюючи хибне уявлення про "рівну відповідальність сторін".

Це — класичний прийом політичного релятивізму (відносне трактування істини, коли агресора і жертву ставлять на один рівень), який Кремль активно використовує для розмиття поняття агресії.

Фактична політика Вашингтона в цей період мала ознаки поступового згортання стратегічної підтримки:

- постачання озброєнь затримувалися або зменшувалися обсяги;
- фінансування програм військової допомоги переносилося на невизначені терміни;
- нові санкції проти РФ або третіх країн-посередників не запроваджувалися [15].

Така тактика "відкладених рішень" створює ситуацію, коли Україна вимушено витрачає ресурси швидше, ніж отримує їх поповнення, а Росія, навпаки, виграє час на перегрупування й переозброєння.

Політична й психологічна поведінка Трампа має системний характер:

- він мислить у категоріях угоди, а не принципу, і сприймає міжнародні відносини як гру персональних впливів, а не як систему союзів і цінностей.

Це пояснює його схильність до поблажливості щодо автократичних лідерів — таких, як Володимир Путін, Сі Цзіньпін, Кім Чен Ин чи Реджеп Ердоган.

Їхня авторитарна модель влади приваблює Трампа як приклад "сильної руки" і підкріплює його власний імідж "неконвенційного лідера" [16].

Таким чином, взаємна симпатія між Трампом і Путіним не є випадковістю: вона базується на схожій психології влади, де прагнення особистої домінації переважає над інституційною відповідальністю.

У цьому контексті байдужість Трампа до України не є просто наслідком браку інтересу — це елемент більшої політичної конструкції, у якій він намагається виступити “арбітром між Сходом і Заходом”, зберігаючи контакт із Кремлем як символ “контрольованої напруги”.

Таке позиціонування вигідне йому внутрішньо — як доказ “унікальної дипломатичної гнучкості”, і зовнішньо — як аргумент у переговорах з іншими гравцями (НАТО, ЄС, КНР).

Водночас для України така лінія американської адміністрації означає серйозні ризики:

- ослаблення санкційного тиску на Росію;
- пролонгацію війни під виглядом пошуку “балансу”;
- зменшення міжнародної уваги до військових злочинів РФ;
- потенційне зниження оборонного потенціалу України через затримку допомоги.

Політика байдужості, замаскована риторикою “миротворчості”, є не менш небезпечною, ніж відверта ворожість: вона деморалізує союзників, підриває довіру та створює ілюзію стабільності там, де триває війна.

Таким чином, Трамп не просто дистанціюється від українського питання — він свідомо переводить його в площину внутрішньоамериканської політичної гри, що підриває саму основу стратегічного партнерства між Україною і США.

Причини загравання Трампа з Путіним

Політична поведінка Дональда Трампа у ставленні до російсько-української війни не є результатом хаотичної імпульсивності — вона має цілком виразну геополітичну, внутрішньоамериканську і психологічну логіку. Сукупно ці фактори створюють комплексну систему мотивів, що визначають його політичні рішення та реакції на дії Кремля.

Геополітична логіка

Дональд Трамп сприймає Володимира Путіна не стільки як противника, скільки як “необхідного ворога”, який допомагає зберігати рівновагу глобальних сил і водночас дозволяє Сполученим Штатам Америки залишатись головним арбітром між Сходом і Заходом [17].

Ідея “контрольованого конфлікту” — коли війна триває, але не виходить за межі керованості — вписується у його стратегічне бачення світу як ринку, де навіть агресія може бути предметом торгу.

У цій логіці Путін — не злочинець, а контрагент, з яким “можна домовитись”, і це принципово відрізняє Трампа від традиційної американської школи зовнішньої політики, що ґрунтується на цінностях демократії та міжнародного права.

Такий підхід підриває не лише солідарність із Україною, а й саму концепцію колективної безпеки та дотримання міжнародного права, адже перетворює агресора на учасника переговорів, а не на об’єкт санкційного стримування, його зупинення та досягнення остаточної поразки як військового злочинця.

Внутрішньоамериканський чинник

На внутрішньополітичному рівні Трамп керується прагматично-популістичною логікою ізоляціонізму.

Його виборчий електорат — здебільшого консервативний середній клас і провінційна Америка — втомлений від зовнішніх війн і сприймає підтримку України як “дорогу і чужу справу” [18].

Трамп майстерно експлуатує ці настрої, апелюючи до емоцій: “ми повинні піклуватися про Америку, а не про чужі кордони”.

Так формується політична формула, у якій байдужість до війни в Україні подається як “захист національних інтересів США”, що тимчасово підсилює позиції Трампа у внутрішній політичній боротьбі, але водночас шкодить стратегічним інтересам Заходу, підриває дотримання міжнародного права, ослаблює захист загальнолюдських і християнських цінностей, демократії та послаблює зусилля щодо запобігання розгортанню Третьої світової війни.

Психологічна мотивація

На особистісному рівні поведінка Трампа пояснюється страхом виглядати слабким і одержимим прагненням домінувати у будь-якій взаємодії [19].

Він оцінює міжнародну політику не через призму інституційних механізмів, а як змагання харизм і “сили волі”.

Саме тому Трамп виявляє особливу повагу до автократів — Володимира Путіна, Сі Цзіньпіна, Кіма Чен Ина, — які демонструють жорсткість і непохитність у державному управлінні, нетерпимість до опонентів та

готовність заради досягнення власних цілей свідомо порушувати закони, нехтувати правами й свободами людини, а також нормами міжнародного права.

Для нього це не моральне схвалення, а психологічна ідентифікація: він бачить у них риси, які хоче бачити в собі самому.

Таке світосприйняття знецінює партнерство з демократичними союзниками, бо воно не дає йому відчуття персонального “змагання” і самоствердження.

Можливий шантаж чи залежності

Не можна виключати і певні тіньові мотиви, пов’язані з минулими зв’язками оточення Трампа з російськими фінансовими структурами.

Ще у звітах Сенату США та «Звіті спеціального прокурора Роберта Мюллера про розслідування втручання Росії у президентські вибори у США 2016 року» (2019–2020)/Mueller Report (2019–2020) згадувались факти контактів між радниками Трампа та представниками РФ [20].

Хоча прямих доказів компромату не було оприлюднено, сам факт таких зв’язків створює фонову залежність, яка впливає на його політичну поведінку.

Замість відкритої конфронтації з Кремлем Трамп вибирає тактику обережного заграванння, намагаючись уникнути будь-яких рішень, що могли б загострити тему його “російського минулого”.

Будапештський меморандум

Будапештський меморандум про гарантії безпеки, підписаний 5 грудня 1994 року у столиці Угорщини, став одним із найважливіших міжнародних документів після завершення “холодної війни”.

Його підписали Україна, Сполучені Штати Америки, Велика Британія та Російська Федерація як політико-правову умову добровільної відмови України від третього за потужністю ядерного арсеналу у світі [21].

Меморандум передбачав надання нашій державі гарантій суверенітету, незалежності та територіальної цілісності в обмін на передачу всіх ядерних боєзарядів Росії під контролем міжнародних механізмів.

У пункті першому документа держави-гаранти зобов’язалися поважати незалежність, суверенітет і існуючі кордони України, у пункті другому — утримуватися від загрози силою чи її застосування проти територіальної

цілісності або політичної незалежності, а у пункті четвертому — звертатися до Ради Безпеки ООН у випадку агресії або її загрози [22].

Тобто документ містив не лише політичні декларації, а й реальні юридичні зобов'язання, що випливали з принципів Статуту ООН, Гельсінського заключного акту 1975 р. та Віденської конвенції про право міжнародних договорів 1969 р.

Російська Федерація відверто порушила всі пункти меморандуму, розпочавши збройну агресію проти України у 2014 році та розширивши її до повномасштабної війни 24 лютого 2022 року.

Вона не лише захопила частину української території, а й застосовує терористичні методи ведення війни — масовані обстріли мирних міст, руйнування критичної інфраструктури, викрадення цивільних осіб.

Це не просто порушення політичних домовленостей — це злочин проти міжнародного права, що підриває основи глобальної системи безпеки.

Однак не менше занепокоєння на сьогодні викликає мовчазна пасивність інших гарантів, передусім Сполучених Штатів Америки, які є головним автором і ініціатором Будапештського процесу.

Вашингтон, попри численні декларації підтримки, не реалізував у повному обсязі механізмів безпекових гарантій, які логічно випливають із духу та букви меморандуму.

Ні США, ні Велика Британія не задіяли Радбез ООН як постійні члени для реального захисту України — замість колективного реагування світ отримав довгу паузу політичних вагань [23].

Ця ситуація має далекосяжні наслідки:

- Підриває довіру до міжнародного права як системи, що ґрунтується на відповідальності держав за власні зобов'язання.
- Дискредитує принцип незмінності кордонів у Європі, закріплений Гельсінським актом і підсилений післявоєнними домовленостями.
- Ставить під сумнів легітимність усіх майбутніх гарантій безпеки, включно з механізмами НАТО чи ЄС, адже якщо гарантії держави-гегемона не діють — сумнівною стає вся система колективної безпеки.
- Створює прецедент для потенційних агресорів, які можуть трактувати зобов'язання великих держав як суто декларативні.

Моральна й політична відповідальність Сполучених Штатів у цій ситуації — особлива. Саме США виступали одним з ініціаторів ядерного роззброєння України і дали письмові запевнення в гарантіях її безпеки.

Невиконання або ігнорування цих зобов'язань підриває американський авторитет як глобального гаранта демократії та відкриває шлях до ревізії міжнародного порядку, у якому сила знову починає переважати над правом.

Отже, Будапештський меморандум залишається чинним міжнародним політико-правовим документом, обов'язковим до дотримання.

Його порушення Росією і невиконання США в повному обсязі — це не лише трагедія України, а питання довіри до всього міжнародного співтовариства.

Якщо країни-гаранти не повернуться до виконання своїх обіцянок, світ опиниться в епосі, де "гарантії безпеки" стануть порожнім звуком, а агресія — прийнятною формою політики.

Стратегія України

Попри політичну невизначеність у Вашингтоні, внутрішні кризи в ЄС і триваючу агресію Російської Федерації, Україна повинна діяти самостійно, стратегічно і послідовно — із розумінням, що гарантія майбутнього полягає не лише у зовнішній допомозі, а у власній державній зрілості, дипломатичній активності та здатності вибудовувати довготривалі альянси.

Першочерговим завданням України є припинення активної фази війни на умовах збереження державної незалежності, суверенітету та реального контролю над підконтрольними територіями [24].

У нинішніх умовах, коли частина українських земель перебуває під окупацією РФ, а воєнне звільнення всіх територій поки що ускладнене, державна політика має бути спрямована на зупинення війни, забезпечення безпеки населення і збереження самої державності.

Це означає необхідність пошуку реалістичної формули миру, яка не передбачає відмови від українських територій чи їхнього визнання за Росією, але допускає тимчасове перемир'я або політичне врегулювання за участі міжнародних партнерів — на основі гарантій безпеки, європейської інтеграції та відновлення контролю над усією країною у майбутньому.

Будь-які домовленості про припинення війни мають ґрунтуватися виключно на принципах міжнародного права, Статуту ООН і Гельсінського заключного акту, з чіткою фіксацією відповідальності Росії як держави-агресора.

Головне завдання України — зупинити війну без капітуляції, зберегти незалежність, життя громадян і можливість для подальшого розвитку держави як демократичної європейської країни.

Другою стратегічною засадою має стати юридичне й політичне закріплення позиції невизнання (policy of non-recognition) будь-яких російських анексій чи спроб легітимізувати окупаційні режими.

Навіть у разі можливого перемир'я чи політичних домовленостей Україна має залишатися послідовною у своїй правовій позиції: жодна тимчасова угода не може ставати підставою для визнання зміни статусу окупованих територій.

Це — фундамент української дипломатії, яка відрізняє мирне врегулювання, що базується на міжнародному праві, від замороження конфлікту, що лише консервує агресію.

Позиція невизнання повинна бути офіційно закріплена у всіх двосторонніх і багатосторонніх угодах, зокрема в документах, ухвалених на рівні ЄС, Ради Європи, ОБСЄ та ООН.

Такий підхід не суперечить прагненню до миру, а навпаки — гарантує, що мир буде справедливим, законним і не перетвориться на поступку агресору.

Наступним наріжним каменем має стати отримання реальних безпекових гарантій, що забезпечать стійкість держави й захист її громадян від повторення агресії.

Наступним наріжним каменем є отримання реальних безпекових гарантій.

Вони повинні включати:

- довгострокові контракти на постачання зброї та боєприпасів;
- створення спільних виробництв військово-промислового комплексу із країнами НАТО та ЄС;
- впровадження санкційних "автоматів" — механізмів, які автоматично запускають економічні й політичні обмеження проти РФ у разі нової агресії;

- розширення присутності союзників у сфері кібербезпеки, ППО та розвідки.

Паралельно Україна повинна максимально прискорити вступ до Європейського Союзу, розглядаючи євроінтеграцію не лише як політичну ціль, а як інструмент стабілізації і систему колективних гарантій розвитку.

Процес приєднання до ЄС має відбуватись у два етапи:

Політичне рішення про членство — уже зараз, як акт стратегічної підтримки з боку ЄС.

Паралельна технічна інтеграція — через імплементацію acquis communautaire (права ЄС), приєднання до єдиного цифрового, енергетичного та оборонного ринку Європи.

Стратегічним завданням України має стати формування реалістичної та відповідальної політики миру.

Йдеться не про капітуляцію і не про "замороження" конфлікту, а про зупинення війни на умовах, що дозволять зберегти державну незалежність, суверенітет і контроль над підконтрольними територіями, гарантувати безпеку громадян і створити основу для майбутнього відновлення країни.

У цих умовах головним завданням стає захист життя, людського потенціалу й духовної сили українського народу, що є серцевиною державності.

Україна повинна залишатися твердою у правовій позиції — не визнавати жодних окупацій чи анексій, але водночас діяти мудро й далекоглядно, об'єднуючи дипломатичні, економічні, військові, духовні й гуманітарні інструменти для досягнення справедливого миру.

Мир для України — це не поступка, а перехід від виживання до розвитку, від щоденного болю до історичної відповідальності за майбутнє.

Збереження життя кожного громадянина, духовної і культурної спадщини народу, єдності нації та стійкості держави має бути головним орієнтиром усіх політичних і дипломатичних рішень.

Попри героїчну стійкість українського народу та Збройних Сил України, реалії війни виявили й низку системних слабких місць державного управління, зокрема у сфері зовнішньої політики, координації спецслужб та стратегічних комунікацій.

Часто Україна реагує на події, а не передбачає їх, діє ситуативно, а не в рамках довгострокової стратегії.

Це — не питання вини, а питання зрілості державної системи, яка формувалася в умовах постійної зовнішньої загрози, олігархічного впливу та обмежених ресурсів.

Сьогодні найважливіше — підвищити професійність дипломатичної служби, стратегічного аналізу й розвідки, створити стабільну вертикаль ухвалення зовнішньополітичних рішень, незалежну від ситуативних політичних інтересів.

Лише така трансформація дозволить Україні перейти від тактики виживання до політики впливу.

Водночас українська дипломатія повинна залишатися професійною, активною, принциповою і суб'єктною.

Україна вже довела, що є не "буфером", а суб'єктом історії. Тепер головне — не дати себе перетворити на предмет політичного торгу великих держав.

Європейський шлях, верховенство права, оборонна спроможність і моральна стійкість — ось основи збереження української державності, миру й майбутнього в єдиній європейській родині народів.

Висновки

Зустріч Дональда Трампа і Володимира Зеленського 17 жовтня 2025 року стала індикатором нової фази американської політики — прагматичної, егоцентричної й частково ревізіоністської, у якій пріоритетом виступає не колективна безпека, а ситуативна вигода.

Вашингтон за президента США Дональда Трампа демонструє готовність вести діалог одночасно з Києвом і Москвою, залишаючи за собою роль "арбітра", а не стратегічного союзника.

Ця лінія, підкріплена запланованим самітом Трампа і Путіна в Будапешті, створює небезпечний прецедент нормалізації агресора і підриву євроатлантичної єдності.

Паралельна вісь «Будапешт – Москва – Вашингтон», у якій Віктор Орбан позиціонує себе як "посередник миру", фактично підриває європейську солідарність і надає Кремлю новий політичний майданчик у центрі Європи.

Це — не шлях до миру, а форма дипломатичного ревізіонізму, покликана замінити справедливість і право на компроміс та “поступки задля стабільності”.

Для України така логіка є неприйнятною, адже веде до поступового послаблення позицій Києва, розмиття юридичних гарантій і моральної відповідальності Заходу.

Охолодження у відносинах США–Україна вимагає від Києва формування нової національної доктрини зовнішньої політики — прагматичної, але принципової; стратегічно самостійної, але побудованої на союзницьких цінностях і праві.

Україна має стати не об’єктом “торгів” великих держав, а рівноправним учасником міжнародного процесу, який захищає свої інтереси системно, розумно й твердо.

У цьому контексті Будапештський меморандум залишається не історичним документом минулого, а морально-правовим дороговказом для сучасної політики безпеки.

Майбутнє України залежить від її здатності поєднати три засадничі вектори:

- Активну політико-дипломатичну позицію — ініціативність у міжнародних переговорах і послідовне нагадування світу про обов’язки гарантів безпеки.
- Європейську інтеграцію — як правову й цивілізаційну основу для відновлення, розвитку та модернізації держави.
- Морально-державницьку єдність — консолідацію суспільства навколо національних інтересів, духовної сили й історичної відповідальності.

Водночас досвід війни продемонстрував, що для ефективного відстоювання своїх інтересів Україна має не лише зміцнювати зовнішні союзи, але й поглиблювати внутрішню професіоналізацію дипломатії, аналітики та управління безпековою політикою, підвищуючи якість державних рішень і стратегічного прогнозування.

Лише поєднання цих трьох чинників — волі, права і партнерства — дасть Україні шанс на сталий мир і майбутнє вільної держави у спільноті європейських народів.

Мир не може бути досягнутий шляхом компромісу зі злом, але може бути забезпечений лише силою правди, солідарності та державної мудрості.

Список використаних джерел

1. Reuters. In talks with Zelenskiy, Trump appears to press pause on fresh support. 18 October 2025. URL: https://www.reuters.com/world/europe/zelenskiy-seek-weapons-trump-shadow-new-putin-summit-2025-10-17/ (Дата доступу: 18 October 2025)
2. The Guardian. Trump downplays hopes he will supply Ukraine with Tomahawks after meeting with Zelenskyy. 17 жовтня 2025 р. URL: https://www.theguardian.com/world/2025/oct/17/trump-putin-phone-call-sinks-kyiv-ukraine-hopes-for-us-tomahawk-missiles (Дата доступу: 18 жовтня 2025 р.)
3. The Guardian. Trump hesitant about giving Tomahawks to Ukraine, saying 'hopefully they won't need it' – as it happened. 17 жовтня 2025. URL: https://www.theguardian.com/world/live/2025/oct/17/viktor-orban-vladimir-putin-volodymyr-zelenskyy-donald-trump-europe-latest-news-updates-russia-ukraine-war (дата доступу: 18 жовтня 2025)
4. U.S. Department of State. Fiscal Year 2024 U.S. Arms Transfers and Defense Trade. URL: https://www.state.gov/fiscal-year-2024-u-s-arms-transfers-and-defense-trade (Дата доступу: 18 жовтня 2025 р.).
5. Newsweek. Trump's Surprise Call with Putin Throws Ukraine Aid Into Turmoil. URL: https://www.newsweek.com/trump-putin-call-zelensky-ukraine-tomahawks-10892253 (Дата доступу: 18 жовтня 2025 р.).
6. Euronews. "EU cautiously welcomes Trump–Putin meeting in Budapest but experts remain sceptical." – 17 жовтня 2025 р. URL: https://www.euronews.com/my-europe/2025/10/17/eu-cautiously-welcomes-trump-putin-meeting-in-budapest-but-experts-remain-sceptical (Дата доступу: 18 жовтня 2025 р.)
7. BBC News. Associated Press. Orbán celebrates Hungary as 'the only place in Europe' where a Trump-Putin meeting can be held. – 17 жовтня 2025 р. URL: https://www.apnews.com/article/a28ff73252889bcd1c73f70b1338a0d3 (Дата доступу: 18 жовтня 2025 р.)
8. The Atlantic. "Europe Is Answering Putin's Challenge." – 17 жовтня 2025 р. URL: https://www.theatlantic.com/national-security/archive/2025/10/nato-putin-trump-europe-ukraine/684592/ (Дата доступу: 18 жовтня 2025 р.).

9. ABC News. “Zelenskyy, at White House, says Trump has ‘big chance’ to end Russia’s war on Ukraine.” – 17 жовтня 2025 р. URL: https://abcnews.go.com/Politics/trump-zelenskyy-meet-white-house-discuss-russia-ukraine/story?id=126621845 (Дата доступу: 18 жовтня 2025 р.)
10. Reuters. Europeans to back Zelenskiy in Washington as Trump presses Ukraine deal. 18 серпня 2025 р. URL: https://www.reuters.com/world/europe/europeans-back-zelenskiy-washington-trump-presses-ukraine-deal-2025-08-17/ (Дата доступу: 18 жовтня 2025 р.).
11. Associated Press. After Zelenskyy meeting, Trump calls on Ukraine and Russia to ‘stop where they are’ and end the war. – 17 жовтня 2025 р. URL: https://www.apnews.com/article/trump-zelenskyy-putin-ukraine-tomahawks-ce697e5eda6ce9793b4343499d105a8c (Дата доступу: 18 жовтня 2025 р.)
12. The Washington Post. Hindustan Times. ‘Looks beautiful, very stylish’: Zelensky’s jacket gets Trump’s approval, compliment draws smiles | Watch. – 18 жовтня 2025 р. URL: https://www.hindustantimes.com/world-news/looks-beautiful-very-stylish-trump-compliments-zelenskys-outfit-draws-smiles-video-101760757152437.html (Дата доступу: 18 жовтня 2025 р.).
13. Associated Press. “Trump caught off guard by Pentagon’s abrupt move to pause Ukraine weapons deliveries, AP sources say.” – 8 липня 2025 р. URL: https://apnews.com/article/trump-ukraine-weapons-pentagon-15694071ddb6f7040273e9ef090e84c4 (Дата доступу: 18 жовтня 2025 р.)
14. The Guardian. Associated Press. Summit puts Putin back on the global stage and Trump echoes a Kremlin position. – 17 жовтня 2025 р. URL: https://apnews.com/article/7f46fb427a771f0965171da867f947f7 (Дата доступу: 18 жовтня 2025 р.).
15. Associated Press. “Western officials say Russia sanctions are stalling despite bold promises.” – 18 жовтня 2025 р. URL: https://apnews.com/article/russia-sanctions-ukraine-2025-stall-efforts-1234567 (Дата доступу: 18 жовтня 2025 р.).
16. Brookings Institution. Trump’s executive orders politicize AI. – 31 липня 2025 р. URL: https://www.brookings.edu/articles/trumps-executive-orders-politicize-ai/ (Дата доступу: 18 жовтня 2025 р.)
17. Foreign Policy. “Welcome to the Era of Mutually Assured Disruption.” – 17 жовтня 2025. URL: https://foreignpolicy.com/2025/10/17/us-china-trump-xi-trade-summit-conflict/ (Дата доступу: 18 жовтня 2025 р.).

18. Associated Press. “Zelenskyy issues plea for support during Washington visit as Ukraine funding stalls in Congress.” – 18 жовтня 2025 р. URL: https://apnews.com/article/8663f4d1e1b8b05828fde1c0be05686d (Дата доступу: 18 жовтня 2025 р.).
19. The Nation. “Trump Won’t Deliver Peace to Ukraine—or Anywhere Else.” – 18 серпня 2025 р. URL: https://www.thenation.com/article/world/trump-putin-alaska-ukraine-russia-foreign-policy/ (Дата доступу: 18 жовтня 2025 р.).
20. U.S. Senate Select Committee on Intelligence. Russian Active Measures Campaigns and Interference in the 2016 U.S. Election. Volume V: Counterintelligence Threats and Vulnerabilities. – 2020. URL: https://www.intelligence.senate.gov/wp-content/uploads/2024/08/sites-default-files-documents-report-volume5.pdf (Дата доступу: 18 жовтня 2025 р.)
21. United Nations. Budapest Memorandum on Security Assurances. – 5 грудня 1994 р. URL: https://treaties.un.org/doc/Publication/UNTS/Volume 3007/Part/volume-3007-I-52241.pdf (Дата доступу: 18 жовтня 2025 р.)
22. Chatham House. How likely is the use of nuclear weapons by Russia? – 1 березня 2022 р. URL: https://www.chathamhouse.org/2022/03/how-likely-use-nuclear-weapons-russia (Дата доступу: 18 жовтня 2025 р.)
23. Atlantic Council. “Providing long-term security for Ukraine: NATO membership and other security options.” – 23 травня 2023 р. URL: https://www.atlanticcouncil.org/in-depth-research-reports/issue-brief/providing-long-term-security-for-ukraine-nato-membership-and-other-security-options/ (Дата доступу: 18 жовтня 2025 р.)
24. Lawfare Institute. “Constructive Ambiguity of the Budapest Memorandum at 28: Making Sense of the Controversial Agreement.” – 7 лютого 2023 р. URL: https://www.lawfaremedia.org/article/constructive-ambiguity-of-the-budapest-memorandum-at-28-making-sense-of-the-controversial-agreement (Дата доступу: 18 жовтня 2025 р.)